

Tożsamość polska członków Polonii

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Wirtualny spacer](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Jarosław Derlicki, *Narodziny czy odrodzenie? Polska tożsamość w Mołdawii*, „Etnografia Polska” 2003, t. XLVII, s. 179.
- Źródło: *Rządowy program współpracy z Polonią i Polakami za granicą w latach 2015–2020*, 2015 r., dostępny w internecie: gov.pl [dostęp 13.03.2020 r.].

- Źródło: *Statut Stowarzyszenia Wspólnota Polska*, dostępny w internecie: wspolnotapolska.org.pl [dostęp 13.03.2020 r.].
- Źródło: Tomasz Ferenc, *Polska, Polonia, Polacy. Niejednoznaczność opinii, uczuć i postaw wśród współczesnych artystów-emigrantów*, „Kultura Współczesna: Teoria, Interpretacje, Krytyka” 2015, nr 1, s. 146.

Mural „Urodziłam się w Warszawie” znajdujący się przy ul. Lipowej 3 w Warszawie
Źródło: Adrian Grycuk, licencja: CC BY-SA 3.0.

Według szacunkowych danych Polonia stanowi 1/3 narodu polskiego. Oznacza to, że około 21 mln osób poczuwających się do narodowości polskiej mieszka poza granicami naszej ojczyzny. Ich tożsamość narodowa – związki z krajem, znajomość języka polskiego i polskiej kultury – jest różna. Zgodnie z art. 6 Konstytucji RP Rzeczpospolita Polska udziela pomocy Polakom zamieszkałym za granicą w zachowaniu ich związków z narodowym dziedzictwem kulturalnym.

Twoje cele

- Wyjaśnisz zróżnicowanie form i treści tożsamości polskiej członków Polonii.
- Wskażesz czynniki wpływające na utrzymanie tożsamości polskiej wśród członków Polonii.
- Zdefiniujesz pojęcia: „tożsamość narodowa”, „asymilacja”, „Polonia”.

Dla zainteresowanych

Polonia – podsumowanie

Z dziejów polskiej emigracji politycznej od konfederacji barskiej do 1815 r.

Z dziejów polskiej emigracji politycznej od Wielkiej Emigracji do rewolucji 1905 r.

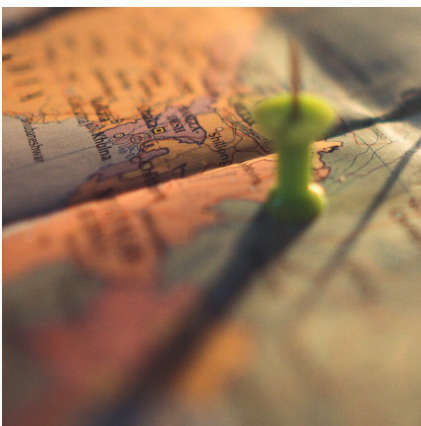
Z dziejów polskiej emigracji zarobkowej w XIX w. (do 1914 r.)

Polacy w Wielkiej Brytanii – emigracja po 2004 roku

Przyczyny zamieszkiwania Polaków poza granicami Polski (w ujęciu historycznym)

Przyczyny zamieszkiwania Polaków poza granicami Polski (współcześnie)

Karta Polaka i repatriacja

Przeczytaj

Na I Zjeździe Polaków z Zagranicy, który odbył się w 1929 r., uznano, że „Polacy z zagranicy, połączeni nierozzerwalnymi więzami krwi, kultury i historii z Macierzą, stanowią jedną wielką rodzinę duchową wszędzie, niezależnie od tego, gdzie losy im przebywać każą¹”. Członkowie zjazdu podkreślali jednak, że: „obowiązki (...) wobec Ojczyzny powinny się godzić z lojalnością wobec państwa zamieszkania, które ze swej strony ma obowiązek zagwarantować prawo (...) do swobodnego rozwoju polskiego życia kulturalnego¹”.

Polonia, emigranci zarobkowi i Polacy poza granicami kraju

Pojęciem **Polonii** początkowo określano zarówno „terytorialne zwarte skupienia elementu polskiego, zamieszkałe na odwiecznie polskich ziemiach” (np. na Litwie czy Łotwie), jak i tych, którzy wyjechali na stałe za granicę naszego kraju oraz ich potomków.

Tak więc Polonia to także osoby urodzone na obczyźnie, które są związane uczuciowo i duchowo z narodem polskim, jego przeszłością i kulturą.

Na przynależność danej osoby do Polonii wskazuje:

- pochodzenie polskie;
- świadome poczucie narodowe;
- znajomość języka polskiego;
- przynależność do organizacji polonijnych;
- udział w życiu kulturalno-oświatowym.

Obecnie rozróżnia się:

- **Polonię:** osoby urodzone poza Polską, których przodkowie z przyczyn ekonomicznych lub politycznych wyjechali z kraju. Więzy z Polską to część ich historii rodzinnej. Przeważnie osoby te nigdy nie były w Polsce. Znajomość języka polskiego jest u nich słaba bądź zanikła. Poziom identyfikowania się z polskimi sprawami jest zróżnicowany – od często spotykanego dystansu, po zachowania afirmatywne, demonstrowane w szczególnych momentach historycznych, takich jak wybór papieża Polaka czy

Uczestnicy II Światowego Zjazdu Polaków z Zagranicy na Wawelu

Źródło: audiovis.nac.gov.pl, licencja: CC BY-SA 3.0.

powstanie „Solidarności”. Jej zaangażowanie we współpracę z Polską dotyczy zwykle ściśle określonej dziedziny, np. promocji kultury, biznesu, inwestycji, dziedzictwa historycznego.

- **Polaków za granicą:** przedstawiciele społeczności polskich zamieszkujących na Litwie, Łotwie, Białorusi, Ukrainie i Śląsku Cieszyńskim, których przodkowie nigdy nie opuścili Polski. Poza krajem znaleźli się nie z własnej woli, lecz w wyniku zmiany granic. Zazwyczaj dobrze znają język polski, kultywują polskie tradycje i kulturę.

Waldemar Tomaszewski – działacz polskiej mniejszości narodowej na Litwie, przewodniczący Akcji Wyborczej Polaków na Litwie, deputowany do Parlamentu Europejskiego

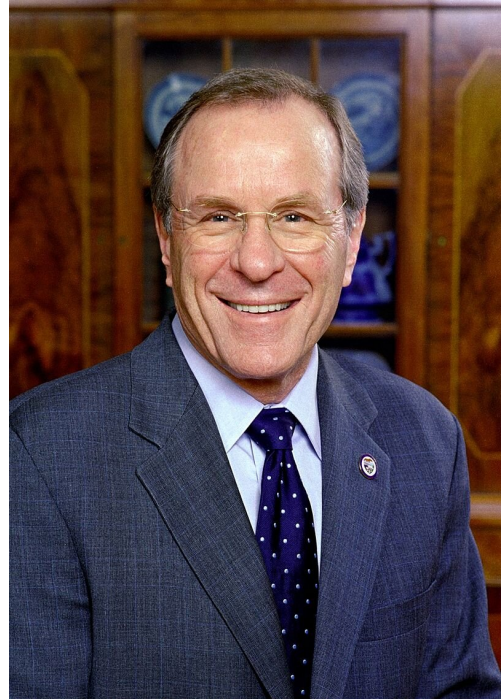
Źródło: Martynas16, licencja: CC BY-SA 4.0.

Zastanów się, czy w Parlamencie Europejskim zasiadają jeszcze inne osoby narodowości polskiej, które zostały wybrane jako przedstawiciele państw innych niż Polska.

Złożona tożsamość członków Polonii

- **Tożsamość polska** – charakteryzuje osoby, które utrzymują ścisłe kontakty ze środowiskiem polonijnym, traktują język polski jako podstawowy język w codziennej komunikacji oraz są przywiązane do wartości narodowych i patriotycznych.

- **Tożsamość polska zmierzająca do tożsamości dwukierunkowej** – cechuje osoby, które, choć same identyfikują się z polskością, nie są postrzegane jako inne przez otoczenie w nowym kraju osiedlenia.
- **Tożsamość dwukierunkowa** – określa osoby traktujące polskość jako sprawę prywatną, a „na zewnątrz” identyfikujące się z wartościami kraju osiedlenia, w którym dobrze się zaadaptowały.
- **Tożsamość kraju osiedlenia** – charakteryzuje osoby, które świadomie zatraciły wartości polskiej kultury i przejęły wartości kraju osiedlenia. Ten rodzaj tożsamości występuje u osób, które żyją poza Polską od kilku pokoleń.

Teodor Kulongoski – od 2001 r. gubernator stanu Oregon w USA. Jego dziadkowie przybyli z Polski pod koniec XIX w. Jakich znasz innych amerykańskich polityków o polskich korzeniach?
Źródło: domena publiczna.

Polacy w nowym społeczeństwie

Asymilacja jest procesem jednoczenia emigrantów ze społeczeństwem kraju osiedlenia. Proces ten polega na rozluźnieniu więzi kulturalno-narodowej emigrantów z krajem pochodzenia i na prowadzeniu przez państwo imigracyjne działań na rzecz utrwalenia więzi emigrantów z krajem osiedlenia. Asymilacja traktowana jest jako proces i obejmuje zarówno akulturację, jak i integrację społeczną. Istnieje kilka rodzajów asymilacji:

Wśród członków Polonii zdarza się również powrót do tożsamości przodków. Niegdyś utożsamiali się oni z narodem kraju osiedlenia, lecz odkryli na nowo swoje polskie pochodzenie i wykazują zainteresowanie sprawami Polski.

Więzi z krajem

Język

Znajomość języka polskiego wśród przedstawicieli Polonii w drugim, trzecim i kolejnych pokoleniach ułatwia im dostęp do kultury polskiej, umożliwia korzystanie z polskiej literatury i prasy oraz kontakt z innymi Polakami.

Polskie i czeskie nazwy w Czeskim Cieszynie. Czy słyszałeś o innym mieście za granicą, w którym urząd miasta jest zapisany również po polsku?

Źródło: Aotearoa, licencja: CC BY 3.0.

Oświata i szkolnictwo polonijne

Nauce języka polskiego na obczyźnie i podtrzymywaniu jego znajomości służy szkolnictwo polonijne.

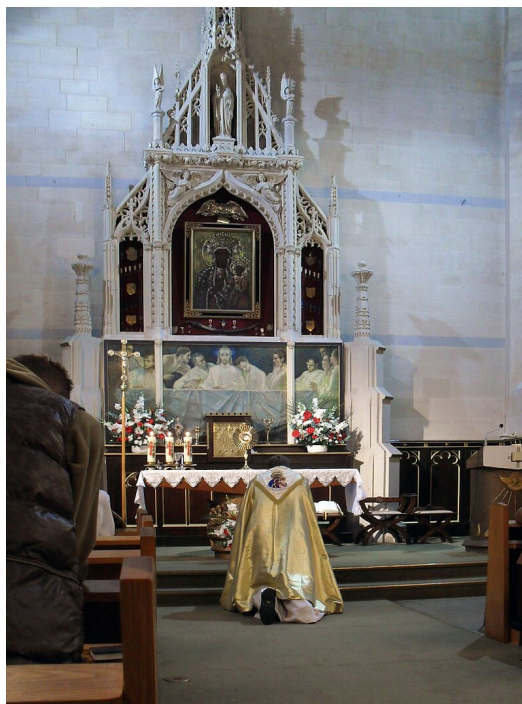

ABC
Polska Szkoła
Popołudniowa

Logo Polskiej Szkoły Popołudniowej w Carrigaline w Irlandii, w której zajęcia odbywają się dwa razy w tygodniu (popołudniami lub w weekendy). Jaki jest główny cel istnienia takich szkół?

Źródło: mycork.org.pl, tylko do użytku edukacyjnego.

Duszpasterstwo i życie religijne Polonii

Nabożeństwo różańcowe w kościele Matki Boskiej Częstochowskiej przy Devonian Road w dzielnicy Islington w Londynie, będącym centrum Polskiej Misji Katolickiej w Anglii i Walii

Źródło: Quodvultdeus, licencja: CC BY-SA 3.0.

Religia jest jednym z najważniejszych czynników kształtujących tożsamość etniczno-narodową. Wspólne przeżywanie obrzędów religijnych integruje grupy Polonii. Do podstawowych form duszpasterstwa polonijnego należy Polska Misja Katolicka.

Tradycje

Wyrazem podtrzymywania polskiej tożsamości jest pielęgnowanie rodzimych obyczajów, np. związanych ze świętami, takimi jak Boże Narodzenie czy Wielkanoc. Polska obrzędowość towarzyszy również wszelkim uroczystościom rodzinnym – chrztom, ślubom, imieninom, urodzinom, pogrzebom. Kultywowanie rodzimych zwyczajów wiąże się także z obchodzeniem polskich świąt narodowych, takich jak święto Konstytucji 3 maja, Narodowe Święto Niepodległości.

Ambasada RP w Canberze w Australii. Polskie placówki dyplomatyczne organizują wigilię i wspólne dzielenie się opłatkiem dla członków miejscowej Polonii.

Źródło: Bidgee, licencja: CC BY-SA 3.0.

Instytucje polskie, które pomagają w kultywowaniu polskości członkom Polonii

1. Ministerstwo Spraw Zagranicznych (Departament Współpracy z Polonią): koordynuje politykę polonijną państwa i wyznacza jej cele.
2. Senat: pełni funkcję opiekuna i patrona [polskiej diaspory](#), podejmuje działania legislacyjne na jej rzecz, niesie pomoc finansową rodakom za granicą.
3. Stowarzyszenia i fundacje działające na rzecz Polonii i Polaków za granicą:
 - Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” ma na celu utrzymywanie i zacieśnianie więzi Polonii i Polaków z zagranicy z ojczyzną oraz wzmacnianie łączności z ojczyzną kulturą i językiem;
 - Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie” zajmuje się niesieniem pomocy i wspieraniem Polaków zamieszkałych w krajach byłego ZSRS i byłego bloku komunistycznego w Europie Środkowej i Wschodniej;
 - Fundacja „Semper Polonia” wspiera środowiska polonijne w ponad 60 krajach świata, m.in. przez fundowanie stypendiów edukacyjnych i naukowych dla młodzieży polonijnej oraz wyposażanie szkół, placówek kulturalnych i organizacji polonijnych w książki, podręczniki, sprzęt audiowizualny i pomoce naukowe.

Światowe Igrzyska Polonijne w Zakopanem w 2010 r. Impreza jest organizowana co dwa lata m.in. przez Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”. Jak myślisz, jaki jest cel urządzania takich imprez sportowych?

Źródło: Longin Wawrynkiewicz, licencja: CC BY-SA 3.0.

Słownik

asymilacja

proces, w wyniku którego następuje całkowite przystosowanie się; osoba przystosowująca się odrzuca swoje dotychczasowe wartości i wzory, a na ich miejsce przyjmuje nowe

diaspora polska

wszyscy Polacy, osoby polskiego pochodzenia i wywodzące swoje korzenie z Polski, żyjący poza granicami Polski

Karta Polaka

dokument potwierdzający przynależność do narodu polskiego; właścicielowi Karty przysługują uprawnienia wynikające z ustawy o Karcie Polaka, uchwalonej przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej 7 września 2007 r.; otrzymanie Karty Polaka nie oznacza przyznania obywatelstwa polskiego, prawa do osiedlania się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ani prawa przekraczania bez wizy granic RP

Polonia

słowo określające tych, którzy urodzili się poza Polską, jednak poczuwają się do polskiego pochodzenia i związków z polskością; terminu z reguły używa się w odniesieniu do

społeczności polskich w takich krajach, jak USA, Kanada, Francja, Brazylia, gdzie dominują osoby, których dziadkowie lub pradziadkowie wyjechali z Polski dziesięciolecia temu

pracownicy polscy migrujący po akcesji Polski do UE w 2004 r.

osoby korzystające ze swobody przepływu osób w Unii Europejskiej, migranci w państwach UE, którzy są obywatelami polskimi, urodzili się w Polsce i niedawno opuścili kraj w poszukiwaniu pracy lub w celu podjęcia studiów; utożsamiają się z Polską i często ją odwiedzają, a język polski jest ich językiem podstawowym; stosunkowo niewielu migrantów uczestniczy w życiu społecznym Polonii

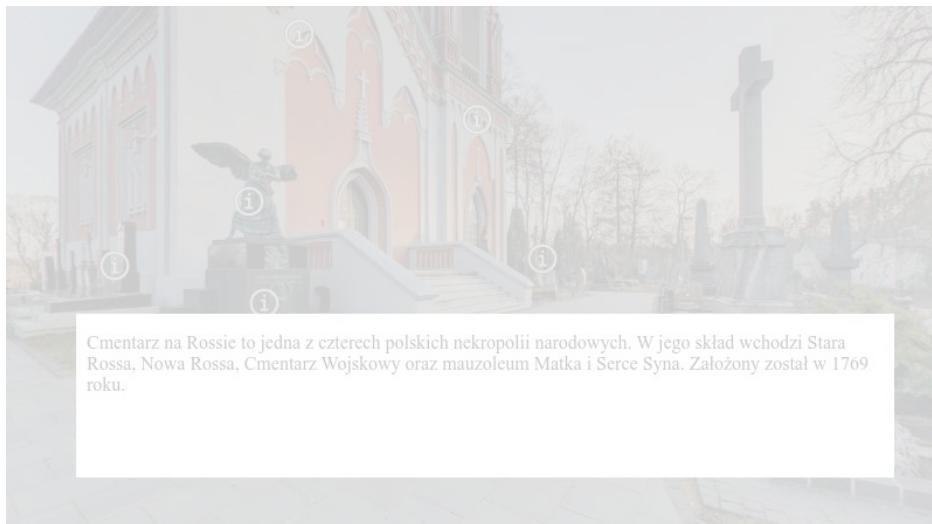
tożsamość narodowa

jedna z form tożsamości społecznej; świadomość odrębności członków jakiejś grupy względem „obcych”, jak i poczucia związku z grupą „swoich” i świadomość ciągłości, historycznego trwania tej grupy i jej zbiorowej filiacji – wywodzenia się od wspólnych przodków

Wirtualny spacer

Polecenie 1

Zapoznaj się ze spacerem wirtualnym po wileńskim cmentarzu i wykonaj ćwiczenie.

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DLSeSotOt>

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Wymień inne ważne dla Polonii miejsca na Litwie. Wyjaśnij, z czego wynika ich znaczenie.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Zaznacz, który opis dotyczy tożsamości dwukierunkowej.

☐

cechuje osoby, które, choć same identyfikują się z polskością, nie są postrzegane jako inne przez otoczenie w nowym kraju osiedlenia

☐

charakteryzuje osoby, które świadomie zatraciły wartości polskiej kultury i przejęły wartości kraju osiedlenia

☐

określa osoby traktujące polskość jako sprawę prywatną, a „na zewnątrz” identyfikujące się z wartościami kraju osiedlenia, w którym dobrze się zaadaptowały

☐

charakteryzuje osoby, które utrzymują ścisłe kontakty ze środowiskiem polonijnym, traktują język polski jako podstawowy język w codziennej komunikacji oraz są przywiązane do wartości narodowych i patriotycznych

Ćwiczenie 2

Zaznacz, co nie wskazuje na przynależność do Polonii.

☐ regularne odwiedzanie Polski

☐ przynależność do organizacji polonijnych

☐ poczucie przynależności do narodu

☐ udział w życiu kulturalno-oświatowym

☐ wstąpienie w związek małżeński z obywatelem Polski

☐ obchodzenie święta Konstytucji 3 maja

☐ polskie nazwisko

☐ polskie pochodzenie

Ćwiczenie 3

Zaznacz, które osoby możemy uznać za członków Polonii, które za Polaków mieszkających za granicą, a które za pracowników migrujących.

	Polonia	Polacy za granicą	Migranci
Jerzy, którego rodzina od pokoleń mieszka w śląskiej Karwinie w Czechach.	☐	☐	☐
Antek, którego rodzice wyemigrowali do Szwecji po wprowadzeniu w Polsce stanu wojennego.	☐	☐	☐
Ania, która po skończeniu studiów w Polsce wyjechała do pracy w Wielkiej Brytanii.	☐	☐	☐
Antoni, urodzony w Londynie, którego dziadkowie wyjechali z Polski po przegranej kampanii wrześniowej.	☐	☐	☐

Ćwiczenie 4

Opisz działania, które wskazują na asymilację członka Polonii w środowisku kraju osiedlenia.

Kliknij w przycisk *Porównaj swoją odpowiedź* i zaznacz odpowiedź najbliższą swojej.

Porównaj swoją odpowiedź

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

***“Rządowy program współpracy z Polonią i Polakami za granicą w latach 2015–2020*”**

Przemiany demokratyczne rozpoczęte w 1989 r. były dla zachodniej części środowisk polonijnych powodem do satysfakcji. Wypełniona została jej polityczna i moralna powinność rzecznika praw Polski do w pełni suwerennego bytu. Wypełnieniu tej misji w wielu przypadkach towarzyszyła jednak świadomość utraty celu działalności polonijnej i politycznej motywacji do emigracji. Wyrazem solidarności Polonii całego świata z rodakami żyjącymi w kraju była pomoc społeczeństwu polskiemu w okresie stanu wojennego. Polonia amerykańska i kanadyjska efektywnie włączyły się w poparcie przystąpienia Polski do NATO, a niemal cała Polonia opowiedziała się za przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej. Znaczna część Polonii i Polaków za granicą chciałaby dalej wspierać Polskę. Znaczenie Polonii i Polaków przebywających za granicą w kształtowaniu w środowiskach zamieszkania i pracy rzetelnego wizerunku kraju, w tym obrony jego dobrego imienia, a także w pielęgnowaniu dziedzictwa narodowego za granicą, języka polskiego i kultury jest niezwykle istotne.

Źródło: *Rządowy program współpracy z Polonią i Polakami za granicą w latach 2015–2020*, 2015 r., dostępny w internecie: gov.pl [dostęp 13.03.2020 r.].

Zaznacz w tabeli, jakie były główne cele działania Polonii przed 1989 r. i po nim.

	Cele Polonii przed 1989 r.	Cele Polonii po 1989 r.
Wspieranie Polski na drodze do odzyskania pełnej suwerenności.	☐	☐
Kształtowanie pozytywnego wizerunku Polski za granicą.	☐	☐

	Cele Polonii przed 1989 r.	Cele Polonii po 1989 r.
Pomoc materialna dla ofiar stanu wojennego.	☐	☐
Wspieranie dążeń Polski do integracji ze strukturami zachodnimi.	☐	☐

Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” działa na rzecz wzmocnienia więzi członków Polonii z krajem pochodzenia. Zapoznaj się z fragmentem statutu określającego cele działania tej organizacji pozarządowej.

“ *Statut Stowarzyszenia Wspólnota Polska* ”

§ 4

Celami stowarzyszenia są:

1. inspirowanie, wspomaganie i prowadzenie wszechstronnej współpracy Polonii oraz Polaków z zagranicy z ojczyzną w dziedzinach: oświaty, nauki, kultury, religii, gospodarki, turystyki i sportu,
2. propagowanie, wspieranie i prowadzenie nauczania języka polskiego oraz podtrzymywania jego znajomości wśród Polonii i Polaków mieszkających za granicą,
3. upowszechnianie w środowiskach polonijnych wiedzy o kulturze polskiej i współczesnych zjawiskach w życiu społecznym, gospodarczym i politycznym kraju,
4. pogłębianie w Polsce wiedzy o Polonii i emigracji,
5. działanie na rzecz polskiego dziedzictwa kulturowego poza granicami kraju,
6. pomoc w zapewnieniu opieki duszpasterskiej w języku polskim,
7. wspieranie dążeń emigracji i środowisk polonijnych do umacniania swych pozycji społeczno-ekonomicznych w krajach osiedlenia,

8. obrona praw polskiej mniejszości narodowej,

9. działanie na rzecz rozwoju regionalnego.

Źródło: *Statut Stowarzyszenia Wspólnota Polska*, dostępny w internecie: wspolnotapolska.org.pl [dostęp 13.03.2020 r.].

Przyporządkuj cele i działania organizacji „Wspólnota Polska” do obszarów charakteryzujących członków Polonii wskazanych w powyższym fragmencie.

Język

paragraf 4 pkt 1, 2, 3, 4

paragraf 4 pkt 1, 3, 5

paragraf 4 pkt 1, 2

Oświata i wychowanie

paragraf 4 pkt 1, 6

Duszpasterstwo i życie religijne

Kultura i tradycje

Zapoznaj się z fragmentem tekstu źródłowego i wykonaj polecenie.

((Tomasz Ferenc

Polska, Polonia, Polacy. Niejednoznaczność opinii, uczuć i postaw wśród współczesnych artystów-emigrantów

Nie chciałem wejść w tę Polonię, żebyśmy barszcz sobie gotowali i bigos i rozmawiali, jak to jest źle w Polsce. Chciałem się czegoś nauczyć, wejść w inny kraj, chciałem tu zostać. Nie chciałem być Francuzem, chciałem zrozumieć tę kulturę, a żeby ją zrozumieć, trzeba w nią wejść, żyć jej rytmem. Przez długie lata unikałem Polonii [Malarz, grafik, plakacista, Paryż].

Źródło: Tomasz Ferenc, *Polska, Polonia, Polacy. Niejednoznaczność opinii, uczuć i postaw wśród współczesnych artystów-emigrantów*, „Kultura Współczesna: Teoria, Interpretacje, Krytyka” 2015, nr 1, s. 146.

Zaznacz, na jakie rodzaje postawy asymilacyjnej wskazują wspomnienia bohatera powyższego tekstu.

☐ asymilacja behawioralna

☐ asymilacja kulturalna

☐ asymilacja strukturalna

☐ asymilacja identyfikacyjna

Zapoznaj się z fragmentem tekstu źródłowego i wykonaj zadanie.

((Jarosław Derlicki

Narodziny czy odrodzenie? Polska tożsamość w Mołdawii

Wyróżniam jej dwa bieguny – tożsamość historyczną (związaną z pochodzeniem) i instrumentalną (związaną ze świadomym wyborem). Pierwszy z tych biegunów występuje np. w dwóch polskich wioskach: w Styrczy i Słobodzie Raszkowskiej, drugi zaś – w Kiszyniowie i Bielcach. Wszystkie pozostałe skupiska Polaków mieszczą się, według mnie, bliżej jednego lub drugiego końca osi. Styrcza i Słoboda Raszkowska zawsze były społecznościami zamkniętymi, w których Polacy stanowili większość. Mimo że ich mieszkańcy mówią głównie po ukraińsku, to posiadają oni silną świadomość swego pochodzenia, pamiętają o przybyciu swoich przodków na te tereny. W okresie sowieckim posiadali oni liderów, którzy byli jednocześnie bardzo silnymi osobowościami i przywódcami religijnymi. Ten typ tożsamości uważam za tradycyjny i ulegający obecnie modernizacji na rzecz drugiego. Z kolei Polacy z Kiszyniowa i Bielc mieszkali w społeczeństwie mniej ortodoksyjnym, bardziej otwartym na zmiany i mieszanym etnicznie; byli mniejszością. W mieście ciężiej było zbierać się na modły czy po kryjomu kultywować swoją polskość. To właśnie głównie oni świadomie dokonywali zmian narodowości, aby zapewnić sobie dostęp do edukacji czy kariery zawodowej – w związku z tym wybory tożsamościowe nie są dla nich niczym nowym.

Źródło: Jarosław Derlicki, *Narodziny czy odrodzenie? Polska tożsamość w Mołdawii*, „Etnografia Polska” 2003, t. XLVII, s. 179.

Przyporządkuj cechy tożsamości Polonii do podanych obszarów jej zamieszkania.

Polonia ze Styrczy i Słobody Raszkowskiej

Polonia z Kiszyniowa i Bielc

brak zmian tożsamości

wielojęzyczność

częste zmiany tożsamości

język ukraiński

tożsamość polska jest decyzją
(wyborem)

tożsamość polska jest
dziedziczona (pochodzenie)

Dla nauczyciela

Autor: Paulina Wierzbińska

Przedmiot: Wiedza o społeczeństwie

Temat: Tożsamość polska członków Polonii

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

IV. Aspekty etniczne życia społecznego.

Uczeń:

4) analizuje przyczyny zamieszkiwania Polaków poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (potoki emigracyjne, zmiana granic i wysiedlenia); wyjaśnia zróżnicowanie form i treści tożsamości polskiej tych osób.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele operacyjne

Uczeń:

- wyjaśnia zróżnicowanie form i treści tożsamości polskiej członków Polonii;
- wskazuje czynniki wpływające na utrzymanie tożsamości polskiej wśród członków Polonii;
- definiuje pojęcia: „tożsamość narodowa”, „asymilacja”, „Polonia”.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- dyskusja;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Uczniowie zapoznają się z treścią e-materiału, żeby w czasie zajęć móc aktywnie uczestniczyć w dyskusji i rozwiązywać zadania.
2. Uczniowie w sieci wyszukują informacje nt. inicjatyw polonijnych.

Faza wstępna:

1. Przedstawienie tematu „Tożsamość polska członków Polonii” i celów zajęć.
2. Rozpoznawanie wiedzy potocznej uczniów. Uczniowie tworzą pytania dotyczące tematu zajęć, na które odpowiedzą w trakcie lekcji.

Faza realizacyjna:

1. Wybrane lub chętne osoby przedstawiają informacje na temat działań Polonii i wydarzeń z nią związanych.
2. Uczniowie zapoznają się z multimedium w sekcji „Wirtualny spacer”. Wynotowują najistotniejsze informacje. Następnie wykonują dołączone ćwiczenie, korzystając z zasobów internetowych.
3. Podział na dwie grupy. Pierwsza z nich przygotowuje argumenty przemawiające za tym, by członkowie Polonii mogli głosować w wyborach. Druga z nich – przeciw. Nauczyciel moderuje dyskusję.
4. Chętna lub wybrana osoba podsumowuje dyskusję. Za pomocą mapy myśli uczniowie redagują zwięzłą notatkę dotyczącą plusów i minusów tego, że Polonia ma możliwość głosowania w wyborach.

Faza podsumowująca:

1. W ramach podsumowania uczniowie wykonują ćwiczenia wskazane przez nauczyciela.

Praca domowa:

1. Uczniowie wykonują ćwiczenia interaktywne, których nie rozwiązali na zajęciach.
2. Jesteś za czy przeciw temu, że Polonia bierze udział w wyborach? Uzasadnij swoją odpowiedź.

Materiały pomocnicze:

- *Rządowy program współpracy z Polonią i Polakami za granicą w latach 2015–2020, 2015 r.*, dostępny w internecie: gov.pl.
- *Statut Stowarzyszenia Wspólnota Polska*, dostępny w internecie: wspolnotapolska.org.pl.
- Tomasz Ferenc, *Polska, Polonia, Polacy. Niejednoznaczność opinii, uczuć i postaw wśród współczesnych artystów-emigrantów*, „Kultura Współczesna: Teoria, Interpretacje, Krytyka” 2015, nr 1, s. 146.
- Jarosław Derlicki, *Narodziny czy odrodzenie? Polska tożsamość w Mołdawii*, „Etnografia Polska”, t. XLVII, 2003, s. 179.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

- Uczniowie mogą wykorzystać spacer wirtualny jako inspirację do przygotowania prezentacji dotyczących innych miejsc na świecie ważnych dla Polonii.